

Συνέντευξη του σκηνοθέτη Σάββα Στρούμπου στη Lifo με αφορμή την παράσταση «Εμείς» στο Νέο Χώρο του Θεάτρου Άττις.

2015

Πώς και τι σκεφτόσουν όταν ξεκινούσες να ασχοληθείς με το θέατρο; Ποια ήταν η αφετηρία, ποιες οι επιρροές και ποιες οι φιλοδοξίες σου; Πώς σκεφτόσουν/ονειρευόσουν τη δική σου εμπλοκή στην διαμορφωμένη αγορά του θεάτρου (με την έννοια ενός 'χώρου' που περιλαμβάνει θεατρικούς χώρους-συντεχνία-κοινό) του θεάτρου;

Η πρώτη επαφή με το θέατρο έγινε στα μαθητικά μου χρόνια. Συμμετείχα στο θίασο της Κυβέλης Μυράτ και του Ιορδάνη Μαρίνου. Παλαιϊκοί ηθοποιοί, αλλά μας έμαθαν να είμαστε χειρώνακτες και βαθιά αφοσιωμένοι στην τέχνη του θεάτρου. Δουλεύαμε πάνω στην αρχαία τραγωδία, σε κείμενα όπως η «Ηλέκτρα», «Ο Προμηθέας Δεσμώτης», «Η Ιφιγένεια εν Αυλίδι». Παίζαμε εμείς, παιδιά 10-17 ετών. Αυτά τα έργα με συγκλόνισαν. Τα διάβαζα ξανά και ξανά, σε διάφορες μεταφράσεις. Με απασχολούσαν όλη μέρα, στη ζωή, στο σχολείο και περίμενα με ανυπομονησία τη μέρα της πρόβας. Ταυτόχρονα ήμουν πολιτικά ενεργός στο χώρο της Αριστεράς. Μ' έναν τρόπο μάλλον διαισθητικό την εποχή εκείνη, το θέατρο και η πολιτική κάπως συνδέονταν μέσα μου κι αυτόν τον δρόμο ακολούθησα. Στη συνέχεια συνάντησα τον Μίνω Βολανάκη. Οι συζητήσεις πάνω στις μεταφράσεις του των τραγικών ήταν μεγάλη έμπνευση για μένα. Και τότε και σήμερα, αρνούμαι να αντιληφθώ το θέατρο ως αγορά κι αυτό είναι λυτρωτικό και δημιουργικό ταυτόχρονα.

Κάποια χρόνια μετά, πώς βλέπεις τα πράγματα; Πόσο έχουν αλλάξει τα δεδομένα, πού νομίζεις ότι στέκεσαι μετά τις παραστάσεις που έχεις σκηνοθετήσει, πώς κρίνεις τις επιδόσεις της γενιάς σου (ίσως και σε αναφορά με δημιουργούς προηγούμενων γενιών, που μπορεί να σε βοήθησαν ή να σε ενέπνευσαν);

Στη σημερινή εποχή, το θέατρο ως επάγγελμα (άρα και ως τέχνη;) διαλύεται. Ιδρύματα και επιχειρηματικοί όμιλοι ορίζουν τις τύχες του.

Κατά τη γνώμη μου αυτό υποσκάπτει τις δημιουργικές δυνατότητες της τέχνης του θεάτρου. Οι καλλιτέχνες δεν μπορούν να είναι ανεξάρτητοι ούτε οικονομικά, ούτε καλλιτεχνικά.

Όσο για τη γενιά μου, μεγαλώσαμε σε μια περίοδο ευμάρειας και λήθης. Έχουμε αποκοπεί από το βάθος της μνήμης και την ένταση των βιωμάτων που καθορίζουν την πορεία ενός καλλιτέχνη. Κι αυτό έχει σαν αποτέλεσμα στην αντίληψή μας να κυριαρχεί το lifestyle και οι τρέχουσες επιθυμίες της βιομηχανίας του θεάματος. Η περίοδος της κρίσης μας έχει ταρακουνήσει κάπως, αλλά εξακολουθούμε να φοβόμαστε να αναλάβουμε τολμηρές πρωτοβουλίες προς την κατεύθυνση της ανατροπής του σκηνικού. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα ν' ακολουθούμε την πεπατημένη οδό, η οποία είναι ήδη χρεωκοπημένη.

Προσωπικά συνεργάζομαι από το 2008 με την Ομάδα Σημείο Μηδέν και από το 2003 με το Θέατρο Άττις του Θόδωρου Τερζόπουλου. Στις παραστάσεις που μέχρι τώρα έχω σκηνοθετήσει, οι συνεργάτες μου κι εγώ, προσπαθούμε να εμβαθύνουμε στην τέχνη του ηθοποιού καθώς αναμετριάμαστε με συγγραφείς όπως οι Κάφκα, Καμύ, Μπύχνερ, Χάινερ Μύλλερ κ.α. Μ' ενδιαφέρει ιδιαίτερα η ερευνητική δουλειά, το πώς το θέατρο μπορεί να πάρει θέση στα προβλήματα του καιρού μας, χωρίς απαραίτητα να γίνεται επικαιρικό ή πρώτου επιπέδου πολιτικό.

Ποιες νομίζεις είναι οι πιο μεγάλες δυσκολίες για ένα νέο δημιουργό του θεάτρου σήμερα;

Το οικονομικό ζήτημα είναι το πρώτο προφανές θέμα, αλλά δε θα ήθελα να σταθώ εκεί. Πρόκειται για κάτι που δεν αφορά μονάχα τους νέους δημιουργούς ή μονάχα τους καλλιτέχνες...

Πιστεύω ότι η μεγάλη δυσκολία είναι μία και βασική: πώς ο νέος δημιουργός θα βρει το προσωπικό του στίγμα, πέρα από κόπιες, μιμητισμούς από το youtube και πρώτου επιπέδου αναπαραγωγή των κλισέ της κυρίαρχης και τρέχουσας κάθε φορά αισθητικής. Αυτό είναι κάτι δύσκολο. Χρειάζεται πολύ δουλειά, μελέτη, βαθιά σχέση με την παράδοση, διαρκή ρήξη με παραδεδομένα και έτοιμα σχήματα, αλλά πάνω απ' όλα αυτοαμφισβήτηση, ρήξη πρώτα με τον ίδιο μας τον εαυτό, προσπάθεια κάθε φορά να σπάμε την κρούστα της συνήθειας, να αφαιρούμε κάθε δίχτυ ασφαλείας. Κι όλα αυτά, όχι για ένα ετοιμοπαράδοτο αποτέλεσμα, αλλά για τη διαδρομή προς, για την ίδια

την περιπέτεια της δημιουργίας που δεν έχει τέλος, που δεν έχει οριστικό σκοπό.

Για μένα, βασικό σημείο αναφοράς είναι ο Τερζόπουλος και το Άτις. Μπορεί κανείς να το αμφισβητήσει, να συγκρουστεί μαζί του, ακόμα και να το αρνηθεί. Το σημείο αυτό, όμως, παραμένει πάντα πηγή έμπνευσης, κανάλι σύνδεσης με την παράδοση και οπτική υπό την οποία μπορείς να αντικρύσεις το μέλλον.

Ποια είναι τα βραχυπρόθεσμα σχέδιά σου και τι θα ήθελες να πετύχεις στο θέατρο τα επόμενα χρόνια, ως προς την ίδια την τέχνη του θεάτρου, φυσικά, αλλά και σε σχέση, αναγκαστικά, με την πολύ δύσκολη εποχή και συνθήκη που βιώνουν οι άνθρωποι γύρω μας;

Αυτή την περίοδο παίζουμε το «Εμείς» του Γιεβγκιένι Ζαμιάτιν και δουλεύουμε πάνω στην «Αποστολή» του Χάινερ Μύλλερ. Στο μέλλον και παρά τις όποιες δυσκολίες, θα ήθελα να συνεχίσω τη δουλειά με την ομάδα. Να προχωρήσουμε κι άλλο την έρευνά μας. Να συνεχιστεί η αναμέτρηση με τα μεγάλα κλασικά κείμενα. Μ' ενδιαφέρει να ασχοληθούμε με την τραγωδία. Θα ήθελα επίσης να δουλέψουμε πάνω στον Μπέκετ και τον Μπρεχτ. Βέβαια, όλα αυτά δεν μπορούν να είναι αυτιστικά αποκομμένα από την αγωνία των καιρών μας. Πιστεύω ότι η τέχνη του θεάτρου είναι εδώ για να φωτίζει το ήδη ανοιχτό τραύμα, ώστε καλλιτέχνες και θεατές να σκεφθούμε και να δράσουμε προς την κατεύθυνση της ριζικής επούλωσής του. Δεν μπορώ να αντιληφθώ το θέατρο ως τέχνη της λήθης, του εντυπωσιασμού και των νόμων της αγοράς.